

Nepříjemné franské sousedství a rozpínavost Chlodvíkem založené říše vedly k tomu, že r. 568 se část Sasů z Durynska vypravila do Itálie. Protože se však odmítali podřizovat Langobardům, rozhodli se už v první polovině 70. let 6. století k návratu do sidel, která nedávno opustili. Našli je obsazena Alamany a dalšími barbary, které tu po r. 568 usadil franský král Sigibert (561–575), a pustili se s nimi do války. Po bitvě, kterou prohráli, přísahali prý zbylí Sasové, že se pomstí a do té doby si nebude žádný z nich holit vousy ani stříhat vlasy. Stali se z nich snad boji a smrti zasvěcení muži, kteří jsou staroseverským výrazem nazýváni berserkové. Ani těm se však Alamany porazit nepodařilo, a tak se s nimi koneckonců spojili v míru.

Raná závislost Sasů na Francích, o níž hovoří Řehoř Tourský, se samozřejmě týkala jen jisté části Sasů, s Franky sousedících už od 4. století. A u Sasů, již žili Frankům nejbližší, ba vlastně mezi nimi, začínají také pokusy o jejich obrácení na **křesťanství**. Roku 570 byli podle křesťanského básníka 6. stol. Venantia Fortunata, jehož dílo přináší i řadu spolehlivých historických dat, biskupem Felikem z dnešního města Nantes pokřtěni Sasové, sídlící v ústí Loiry.

Na pomezí mezi Franky a Sasy žil kmen **Hesů**, původních germánských Chattů. Od první třetiny 6. stol. náleželi pod svrchovanost franské říše, od sklonku 7. stol. se jejich sídla nacházela v nárazníkovém území mezi Franky a mocenskou sférou hlavní masy Sasů. Roku 721 k nim přišel Winfrid-Bonifatius. Křesťanství tady sice nebylo neznámé, opory pro misijní činnost tu nechyběly, přesto však hlavně na území, kde se stýkalo hesenské, saské a durynské osídlení, žilo v Bonifatiově době ještě hodně pohanů. Hovoří o tom korespondence mezi anglosaskými církevními činiteli, např. Bonifatiův list biskupovi z Winchesteru ze 40. let 8. stol., list presbytera Wiehtberhta, který tyto kraje navštívil někdy mezi lety 732–754, i legenda Život Bonifatiův. Bonifatius dosvědčuje i to, že mezi prostým lidem se pohanství a křesťanství mísilo, že zde byli Germáni, sloužící jak starým bohům, tak také novému náboženství, což je ovšem pro danou dobu velmi typické. Prvním klášterem, jež Bonifatius v Hesensku založil, byl Amöneburg, důležité centrum další christianizace.

Roku 723, poté, co se navrátil z Říma, kde byl papežem Řehořem II. vysvěcen na biskupa, zničil „apoštol Němců“ u dnešního Geismaru v Hesensku obrovský Donarův dub, z jehož dřeva dal ve městě Fritzlaru vystavět tamní nejstarší, sv. Petru zasvěcený kostel, kolem něhož se shromáždilo druhé nejstarší mnišské společenství Hesenska. Později (r. 741/2) bylo

za pomoci majordoma Karlomanna v blízké franské pevnosti Buiraburgu zřízeno hesenské biskupství, které však brzy zaniklo ve prospěch Mohuče (i když se v rámci jejího okruhu po několik desetiletí ještě udržovalo jako pomocné biskupství s misijními biskupy, tzv. chórepiskopy).

V r. 744 založil Bonifatius na půdě Hesenska, a to prostřednictvím svého žáka Sturmioho, jehož životopis *Vita Sturmi* je jedním z nejspolehlivějších historických pramenů mezi legendami tohoto období, proslulý klášter Fuldu, v následujícím 9. stol. (za Hrabana Maura) nejvýznamnější centrum vzdělanosti franské říše.

Bonifatiovu misi mezi Hesy velmi podporoval majordomus a zároveň skutečný vládce franské říše Karel Martell (714–741) a posléze, jak se o tom už stala zmínka, i jeho nástupce Karlomann. Bez franské opory by násilné akce, jako např. vzpomenuť skácení Donnarova dubu, nebyly možné. O důležitosti franské pomoci při jeho působení mezi Germány se Bonifatius ostatně sám zmínil v dopise svému někdejšímu nadřízenému, biskupu Danielovi z anglického Winchesteru. Doslova se v něm praví: *Bez podpory franského krále bych nemohl řídit lid církve, ochraňovat kněze, mnichy a řeholnice. Bez jeho pověření a bez strachu* (tj. strachu Bonifatiových odpůrců) *z něho bych nebyl schopen bránit vykonávání pohanských obřadů a modloslužbě v Germánii.*

Touhou misionáře Bonifatia bylo šířit křesťanskou víru také v Sasku, toho se však již nedožil. **Christianizace pevninských Sasů** spadá až do doby vlády obnovitele římského císařství na Západě, Karla Velikého.

Průběh tohoto procesu byl často předmětem úvah kněží, historiků i politiků. Např. německý autor K. D. Schmidt polemizoval ve své práci z r. 1939, věnované křesťanství u starých Germánů, s tvrzením nacistů, že toto náboženství bylo germánskému světu bytostně cizí, bylo mu vnuceno zvnějška a zničilo prý jeho tradiční hodnoty. Mezi nejsilnější argumenty nacistů, kteří ovšem christianizaci germánských kmenů dobře neznali anebo schválně nepřipomínali např. počátky křesťanské víry u Vizigótů (u nichž se jistě o násilí ze strany jejich válečných zajatců a otroků, kteří jim jako první úspěšně hlásali evangelium, mluvit nedá), patřily právě metody, kterými bylo dosaženo pokřesťanstvení Sasů. Postup, jenž u nich byl uplatněn, je však v dějinách christianizace Germánů spíše výjimkou nežli pravidlem. I jinde běžné demonstrace „síly křesťanského Boha“, jaké představovalo ničení pohanských model a posvátných míst, nelze tak zcela k násilnému obrácení jinověrců počítat, a to ani tehdy, stála-li za těmito činy